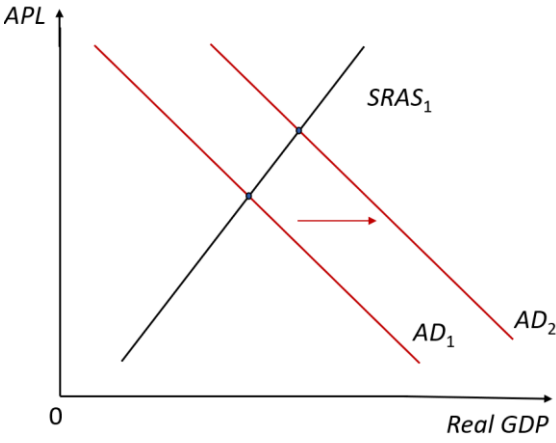

**2026 M. PAGRINDINĖS SESIJOS
 EKONOMIKOS IR VERSLUMO VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO II DALIES
 KANDIDATŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA**

Maksimalus įvertinimas – 60 taškų. Vertintojas privalo vertinti tiksliai pagal pateiktą vertinimo instrukciją. Žvaigždute (*) pažymėtų klausimų atsakymai gali būti suformuluoti ir kitais žodžiais, svarbu, kad atsakymas savo esme būtų teisingas. Skliaustuose () yra pateikti atsakymų paaiškinimai. Pasviruoju brūkšniu (/) atskirti galimi teisingi atsakymai.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
1 struktūrinis klausimas			
1.1. *	<i>Galimi atsakymai:</i> - BVP defliatorius naudojamas nominaliajam BVP perskaičiuoti į realųjį BVP. - BVP defliatorius naudojamas kainų (infliacijos) įtakai skaičiuoti. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
1.2.	4717 JAV dolerių.	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
1.3. *	<i>Galimi atsakymai:</i> - BVP vienam gyventojui rodiklis naudojamas norint įvertinti šalies gerovės lygį bėgant laikui. - BVP vienam gyventojui rodiklis naudojamas lyginant šalių ekonominio išsivystymo lygį / gyvenimo lygį. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
1.4.	$\frac{476,39 - 433,00}{433,00} \cdot 100 \% \approx 10 \%$	1	1 taškas už teisingą skaičiavimą ir atsakymą.
1.5.	$\frac{476,39}{183,63} \cdot 100 \approx 259,43 \text{ mlrd. JAV dolerių.}$	1	1 taškas už teisingą skaičiavimą ir atsakymą.
1.6. *	<i>Galimi atsakymai:</i> - Realusis BVP gali būti didesnis už nominalųjį BVP esant defliacijai. - Realusis BVP gali būti didesnis už nominalųjį BVP, kai bendras kainų lygis ekonomikoje mažėja. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
1.7.	$\frac{183,63 - 175,29}{175,29} \cdot 100 \% \approx 4,76 \%$	1	1 taškas už teisingą skaičiavimą ir atsakymą.
1.8.1.	Išlaidų metodas.	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
1.8.2.	24,7 mlrd. JAV dolerių.	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
1.8.3.		1	1 taškas už teisingą kreivės AD_1 poslinkį į dešinę (poslinkio atstumas nesvarbus).
2 struktūrinis klausimas			
2.1. *	<i>Galimi atsakymai:</i> • Bedarbis – tai nedirbantis darbingo amžiaus darbingas asmuo, kuris aktyviai ieško darbo. • Bedarbis – tai darbingo amžiaus asmuo, kuris neturi darbo, aktyviai jo ieško ir yra pasirengęs artimiausiu metu pradėti dirbti. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
2.2.	$18,24 \cdot 0,027 = 0,49248 \text{ mln.},$ arba $18\,240\,000 \cdot 0,027 = 492\,480.$	1	1 taškas už teisingą skaičiavimą ir atsakymą.
2.3.	2,8 %.	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
2.4.	$\frac{0,51 + 0,065250}{18,17 + 0,261} \cdot 100 \% \approx$ $\approx \frac{0,57525}{18,431} \cdot 100 \% \approx 3,12 \%$	2	1 taškas už teisingai atliktus skaičiavimus. 1 taškas už teisingą galutinį atsakymą.
2.5. *	<i>Galimi atsakymai:</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
	- Žemas nedarbo lygis skatina ekonomikos augimą, nes didesnis užimtumas reiškia, kad pagaminama daugiau prekių ir suteikiama daugiau paslaugų, o tai lemia BVP didėjimą. - Žemas nedarbo lygis prisideda prie socialinio stabilumo, nes mažėja socialinė įtampa, emigracija ir kitos su nedarbu susijusios problemos. - Esant žemam nedarbo lygiui gerėja gyvenimo lygis, nes daugiau žmonių gauna pajamų, gali vartoti prekes ir paslaugas, todėl mažėja skurdas ir socialinė atskirtis. - Žemas nedarbo lygis stiprina valstybės finansus, nes dirbantieji moka mokesčius ir socialinio draudimo įmokas, o valstybės išlaidos pašalpoms mažėja. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>		
2.6.	Ciklinis nedarbas.	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
2.7. *	<i>Galimi atsakymai:</i> - Dėl defliacijos mažėja įmonių pajamos, nes krintant kainoms mažėja pardavimo pajamos, todėl įmonės, siekdamos sumažinti kaštus, gali atleisti dalį darbuotojų. - Defliacija skatina vartotojus atidėti pirkimus, nes tikimasi dar mažesnių kainų ateityje, todėl mažėja visuminė paklausa, gamyba ir darbuotojų poreikis. - Dėl defliacijos didėja reali skolų našta, nes pinigų vertė auga, todėl įmonėms sunkiau grąžinti paskolas ir jos gali mažinti investicijas bei darbo vietų skaičių. - Dėl defliacijos mažėja bendras ekonomikos aktyvumas, nes mažėjantis vartojimas ir mažėjančios investicijos lėtina ekonomikos augimą, o tai lemia didesnę nedarbo lygį. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
2.8. *	<i>Galimi atsakymai:</i> <i>Priemonė:</i> Bazinių palūkanų normų mažinimas. <i>Argumentas:</i> Sumažinus bazinės palūkanų normas, paskolos tampa pigesnės, todėl įmonės daugiau investuoja, plečia gamybą ir	2	Po 1 tašką už kiekvieną teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
	kuria naujas darbo vietas, o tai padeda mažinti nedarbo lygį šalyje. • <i>Priemonė</i>: Privalomųjų atsargų normos mažinimas. <i>Argumentas</i>: Sumažinus komercinių bankų privalomųjų atsargų normą, bankai gali daugiau skolinti verslui ir gyventojams, o tai skatina ekonominį aktyvumą ir užimtumo augimą. • <i>Priemonė</i>: Pinigų pasiūlos didinimas (skatinamoji pinigų politika). <i>Argumentas</i>: Padidinus pinigų kiekį ekonomikoje, paprastai mažėja palūkanų normos, todėl skatinamas vartojimas ir investicijos, auga gamyba ir didėja darbo jėgos paklausa, o nedarbo lygis mažėja. • <i>Priemonė</i>: Vertybinių popierių pirkimas (atvirosios rinkos operacijos). <i>Argumentas</i>: Centriniam bankui perkant valstybės obligacijas, į ekonomiką patenka daugiau pinigų, skatinamas kreditavimas ir investicijos, todėl gali būti kuriamos naujos darbo vietos. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>		
3 struktūrinis klausimas			
3.1. *	<i>Galimi atsakymai:</i> • $39\,000 - (10\,000 \cdot 0 + 10\,000 \cdot 0,1 + 19\,000 \cdot 0,25) = 39\,000 - 1000 - 4750 = 33\,250$ Eur, arba • $10\,000 + (20\,000 - 10\,000) \cdot 0,9 + (39\,000 - 20\,000) \cdot 0,75 = 33\,250$ Eur.	2	1 taškas už teisingą skaičiavimą. 1 taškas už teisingą atsakymą.
3.2.	$10\,000 \cdot 0 + 10\,000 \cdot 0,1 + 20\,000 \cdot 0,25 + 7000 \cdot 0,4 = 1000 + 5000 + 2800 = 8800$ Eur. $8800 / 47\,000 = 18,72\%$.	2	1 taškas už teisingą skaičiavimą. 1 taškas už teisingą atsakymą.
3.3.	40 %.	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
3.4. *	<i>Privalumas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Gali padėti mažinti pajamų nelygybę.	2	Po 1 tašką už kiekvieną teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
	- Gali užtikrinti didesnes valstybės biudžeto pajamas. - Gali padėti formuoti socialiai teisingesnę sistemą. - Gali padėti mažinti socialinę atskirtį. - Gali padėti užtikrinti tolygesnį pajamų pasiskirstymą. <i>Trūkumas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Gali mažinti motyvaciją daugiau uždirbti. - Gali paskatinti vengti mokėti mokesčius / šešėlinę ekonomiką. - Mokesčiai gali tapti sudėtingiau administruojami. - Gali paskatinti aukštų pajamų specialistus rinktis dirbti kitose šalyse, kuriose taikomi mažesni mokesčiai. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>		
3.5.1.	$\frac{49\,350}{112,6} \cdot 100 \approx 43\,827,71 \text{ Eur.}$	1	1 taškas už teisingą skaičiavimą ir atsakymą.
3.5.2. *	<i>Beno perkamoji galia:</i> Sumažėjo. <i>Argumentas:</i> - VKI 2025 m. padidėjo nuo 110 iki 112,6, vadinasi, kainų lygis šalyje pakilo. Kadangi nominaliosios Beno pajamos liko tokios pačios, už tą pačią pinigų sumą 2025 m. jis galėjo įsigyti mažiau prekių ir paslaugų. Benui verta kreiptis į darbdavį ir prašyti pakelti atlyginimą, nes atlyginimo padidinimas būtų pagrįstas siekiant išlaikyti tą patį gyvenimo lygį. - Dėl infliacijos sumažėjo Beno perkamoji galia (realiosios pajamos), kadangi kainų lygis padidėjo, o atlyginimas liko toks pat. Benui verta kreiptis į darbdavį ir prašyti pakelti atlyginimą, nes atlyginimo padidinimas būtų pagrįstas siekiant išlaikyti tą patį gyvenimo lygį. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	2	Po 1 tašką už kiekvieną teisingą atsakymą.
4 struktūrinis klausimas			
4.1. *	<i>Galimi atsakymai:</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
	- Bendrosios nacionalinės pajamos – tai šalies BVP ir grynujų pajamų iš užsienio suma. - Bendrosios nacionalinės pajamos – tai BVP, prie kurio pridėtos pajamos, gautos iš užsienio, ir atimtos į užsienį išsiųstos pajamos. - Bendrosios nacionalinės pajamos – tai visų šalies rezidentų per metus gautos pajamos iš ekonominės veiklos šalies viduje ir užsienyje. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>		
4.2. *	<i>Galimi atsakymai:</i> - Gini (Džinio) indeksas naudojamas pajamų nelygybei šalyje įvertinti (kuo rodiklis mažesnis, tuo pajamų pasiskirstymas šalyje tolygesnis). - Gini indeksas padeda palyginti skirtingų šalių pajamų pasiskirstymo lygį ir nustatyti, kuriose šalyse pajamų nelygybė yra didesnė (ar mažesnė). - Gini indeksas naudojamas vertinant socialinės politikos veiksmingumą, nes leidžia stebėti, kaip mokesčių ir išmokų sistema veikia pajamų nelygybę. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
4.3.	<i>Pajamų nelygybė buvo didesnė: JAV.</i> <i>Pagrindimas:</i> JAV Gini indeksas 2023 m. buvo 42, o Etiopijoje – 35, didesnis indeksas reiškia didesnę pajamų nelygybę.	2	Po 1 tašką už kiekvieną teisingą atsakymą.
4.4.1. *	<i>Galimi atsakymai:</i> - Tarptautinė prekyba yra prekių ir paslaugų mainai (eksportas ir importas) tarp valstybių. - Tarptautinė prekyba – tai ekonominiai mainai tarp valstybių, kai šalys perka ir parduoda prekes bei paslaugas už savo šalies ribų. - Tarptautinė prekyba – tai procesas, kai šalys keičiasi prekėmis ir paslaugomis, siekdamos patenkinti savo gyventojų poreikius ir efektyviau naudoti išteklius. - Tarptautinė prekyba – tai šalių dalyvavimas pasaulinėje rinkoje, eksportuojant savo pagamintas prekes ar paslaugas ir importuojant kitų šalių prekes ar paslaugas. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
4.4.2.	<i>Absoliutųjį pranašumą gaminti kavą turi:</i> Etiopija. <i>Pagrindimas:</i> Etiopija, naudodama tokį patį išteklių kiekį, per tą patį laiką gali pagaminti 120 kg kavos, o Kenija – tik 80 kg.	2	Po 1 tašką už kiekvieną teisingą atsakymą.
4.4.3.	<i>Turėtų specializuotis gaminti kavą:</i> Etiopija. <i>Pagrindimas:</i> Etiopijos alternatyvieji kavos gamybos kaštai yra mažesni nei Kenijos (0,25 vnt. tekstilės gaminių < 0,75 vnt. tekstilės gaminių).	2	1 taškas už teisingai įvardytą šalį. 1 taškas už lentelės duomenimis pagrįstą teisingą argumentą.
4.4.4. *	<i>Galimi atsakymai:</i> - Remdamosi santykinio pranašumo teorija, šalys gali efektyviau panaudoti išteklius ir pagaminti daugiau prekių / suteikti paslaugų. - Remdamosi santykinio pranašumo teorija, šalys gamina tas prekes, kurių alternatyvieji kaštai yra mažiausi, todėl mažėja išteklių švaistymas. - Šalys turėtų remtis santykinio pranašumo teorija, nes taip galėtų pasiekti aukštesnį vartojimo lygį, negu gamindamos viską savarankiškai. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
5 struktūrinis klausimas			
5.1. *	<i>Galimi atsakymai:</i> - Subsidija – tai finansinė parama, kurią teikia vyriausybė vietos įmonėms, siekdama padėti konkuruoti rinkoje. - Subsidija – tai piniginė išmoka, kurią vyriausybė suteikia ekonominiams subjektams, siekdama paskatinti pageidaujamą veiklą. - Subsidija – tai valstybės skiriama finansinė parama, kuria siekiama sumažinti gamintojų kaštus ir paskatinti tam tikrų prekių ar paslaugų gamybą. - Subsidija – tai ekonominės politikos priemonė, kai valstybė dalį gamybos ar vartojimo sąnaudų padengia iš biudžeto lėšų, siekdama socialinių tikslų ar rinkos plėtros. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
5.2.	1 Eur/kg.	1	1 taškas už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
5.3.	$2 \cdot 25 - 1 \cdot 15 = 35$ tūkst. Eur, arba 35 000 Eur.	2	1 taškas už teisingą skaičiavimą. 1 taškas už teisingą atsakymą.
5.4.	1 Eur.	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
5.5.	$(45 - 15) \cdot 1 - (45 - 25) \cdot 1 = 10$ tūkst. Eur, arba 10 000 Eur. <i>Užsienio apelsinų augintojų pajamos: Sumažėjo.</i>	2	1 taškas už teisingai įvardytą pajamų pokyčių. 1 taškas už teisingą skaičiavimą.
5.6.	25 tūkst. Eur, arba 25 000 Eur.	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
5.7. *	<i>Poveikis augintojams:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Gali išaugti apelsinų augintojų pajamos. • Gali būti parduodamas didesnis apelsinų kiekis. • Gali sumažėti konkurencija. • Gali padidėti vietos augintojų rinkos dalis. • Gali atsirasti daugiau galimybių plėsti gamybą. <i>Poveikis vartotojams:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Gali padidėti importuojamų apelsinų kaina. • Gali sumažėti apelsinų pasirinkimas rinkoje. • Gali tekti mokėti už apelsinus brangiau. • Gali atsirasti apelsinų trūkumas. • Vartotojai gali pirkti daugiau vietinių apelsinų, net jeigu jie brangesni. • Gali mažėti apelsinų vartojimas dėl išaugusių kainų. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	2	Po 1 tašką už kiekvieną teisingą atsakymą.
6 struktūrinis klausimas			
6.1.	$20\,000 \cdot 110 = 2\,200\,000$ JPY, arba 2 200 000 Japonijos jenų / jenų.	1	1 taškas už teisingą skaičiavimą ir atsakymą.
6.2.	$1 \text{ CAD} = 110 \text{ JPY} / 0,9 \approx 122,22 \text{ JPY}$.	1	1 taškas už teisingą skaičiavimą ir atsakymą.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
6.3. *	<i>Galimi atsakymai:</i> • <i>Priemonė:</i> Padidinti bazinės palūkanų normas. <i>Argumentas:</i> Aukštesnės palūkanų normos pritrauktų užsienio investuotojų, padidintų jenos paklausą ir sustiprintų jos kursą Kanados dolerio atžvilgiu. • <i>Priemonė:</i> Parduoti užsienio valiutos rezervus ir pirkti jenas. <i>Argumentas:</i> Centriniam bankui perkant jenas valiutų rinkoje, padidėtų jenu paklausa ir vertė Kanados dolerio atžvilgiu. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	2	Po 1 tašką už kiekvieną teisingą atsakymą.
6.4. *	<i>Valiuta: Japonijos jena.</i> <i>Galimi argumentai:</i> • Jenos kursas gali smarkiai keistis per trumpą laiką, dėl to kyla didesnė tikimybė patirti nuostolių. Tuo tarpu Honkongo doleris yra susietas su JAV doleriu, todėl jo kursas stabilesnis ir investuotojai susiduria su mažesne rizika prarasti dalį investicijų. • Jenos kursą stipriai veikia rinkos lūkesčiai, todėl trumpalaikėje prekyboje galimi staigūs ir sunkiai prognozuojami svyravimai. Honkongo dolerio kursas svyruoja tik nustatytame intervale, todėl investuotojų rizika prarasti lėšas dėl netikėtų pokyčių yra mažesnė. • Japonijos centrinio banko sprendimai dėl palūkanų ar pinigų politikos gali greitai pakeisti jenos kursą ir sukelti valiutos nuvertėjimą. Honkongo pinigų institucija palaiko susietą kursą, todėl investuotojams mažesnė tikimybė patirti nuostolių. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	2	Po 1 tašką už kiekvieną teisingą atsakymą.
6.5.	1 USD = 24 000 IDR.	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
6.6. *	Padidėjus rupijos paklausai, jos kursas JAV dolerio atžvilgiu kyla / rupija brangsta (stiprėja) / už 1 JAV dolerį reikia mokėti mažiau rupijų. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.
6.7. *	Vietos eksportuotojų prekės užsienio pirkėjams tampa brangesnės / vietos eksportuotojai uždirba	1	1 taškas už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
	mažiau pajamų iš eksporto / parduoda mažiau prekių. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>		
6.8. *	<i>Galimi atsakymai:</i> • Žiedinė ekonomika – tai sistema, kurioje ištekliai naudojami pakartotinai, o atliekos tampa žaliava naujiems gaminiams. • Žiedinė ekonomika – gamybos ir vartojimo modelis, apimantis dalijimąsi prekėmis, jų nuomą, pakartotinį naudojimą, remontą, atnaujinimą ir kuo platesnį medžiagų bei prekių perdirbimą. • Žiedinė ekonomika – tai modelis, pagrįstas produktų ilgaamžiškumu, taisymu, atnaujinimu ir perdirbimu, siekiant sumažinti išteklių eikvojimą. • Žiedinė ekonomika – tai gamybos ir vartojimo būdas, kai prekės kuriamos taip, kad jas būtų galima pakartotinai naudoti, perdirbti ar atnaujinti, kuo ilgiau išlaikant jų vertę. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas už teisingą atsakymą.